

Húsvét ünnepe

I. Húsvéti ünnepkörünk

Húsvét keresztény ünnepe Jézus Krisztus áldozatát és az ezt követő feltámadását ünnepeljük. A húsvéti ünnepkörünk a szeretet üzenetét hordozó lélekajándék immár két évezrede. Megváltónk halála az örök élet reményét jelenti a keresztény ember számára. A húsvéti ünnepkörünk magyar néphagyományvilága lélekfelkészítő és lélekmelegítő szertartási elemeivel megőrzendő és gazdag örökségünk.

Erről az ünnepről a Magyar néprajzi lexikon (a többi között) ezt rögzíti: „...a kereszténység egyik legnagyobb ünnepe, e napon ünneplik Krisztus feltámadását. Húsvétkor ér véget a 40 napig tartó böjt (nagyböjt), a hústól való tartózkodás, innen származik az ünnep magyar elnevezése is. [...] Hazánkban az 1092-ben tartott szabolcsi zsinat szerint akkoriban négy napig tartottak húsvétot, majd a nagyszombati zsinat 1611-ben három napra, XIV. Kelemen pápa 1771-ben pedig két napra csökkentette. X. Pius pápa 1911-ben húsvét második napját is törölte a kötelező ünnepek sorából, de nálunk továbbra is megtartották. Az erdélyi reformátusok ma is háromnapos húsvéti ünnepet tartanak. Húsvét ünnepeinek szertartásai közül már a középkorban kiemelkedett a föltámadás megjelenítése, amely az ünnep reggelén történt. A húsvéti szertartásokhoz tartozott az étel, a húsvéti bárány megszentelése. Emellett már a 10. században említik a sonkaszentelést is. Szokásban volt még a kenyér-, a 12. sz. óta pedig a tojásszentelés. Ezekkel a liturgikus cselekményekkel mutatnak összefüggést a naphoz fűződött hiedelmek (hiedelem), szokások is.” Egy 1665. évi vallomás szerint „az is régi bévött törvényünk, hogy minden húsvét napján határt kerülünk, azaz processiót járánk”. (1)

Húsvét ünnepe és a böjtölés kapcsán érdemes Szent László király törvényeire is utalnom,

hiszen az ún. I. törvénykönyv a szabolcsi egyházi zsinat határozatainak a meghozatalával született meg: „A mi teremtőnk és megváltónk, az úr Jézus Krisztus uralkodása alatt, az ő születésének 1092. évében május hó 20-án Szabolcs városában szent zsinat tartatott, a magyarok legkeresztényibb királya, László elnökletével, országa összes püspökeivel és apátjaival, valamint az összes előkelőkkel, az egész papság és a nép tanúskodása mellett. Ezen a szent zsinaton a kánonoknak megfelelően és dicséretre méltó módon a következő határozatokat alkották meg. [...] 31. A hús elhagyásáról. Azok a latinok, akik a magyarok törvényes szokásával egyetérteni nem akarnak, akik, miután a magyarok a húst elhagyták, ők azt még hétfőn és kedden is megesszik: ha a mi jobb szokásunkkal nem akarnak egyetérteni, ahová akarnak menjenek. A pénzt azonban, amit itt szereztek, hagyják itt, hacsak talán észre nem térnek, és a húst velünk együtt nem hagyják el. [...] 38. A szentek ünnepeinek tiszteletéről. Hogy ezek az ünnepek megünnepeleldők minden évben: az Úr születése, Szent István első vértanú ünnepe, Szent János evangélista ünnepe, az Aprószentek ünnepe, az Úr körülméltetése, Vízkereszt és annak előestéje, Gyertyaszentelő Boldogasszony, Húsvétkor négy nap, Szent György vértanú ünnepe, Fülöp és Jakab ünnepe és ennek előestéje, Szentkereszt megtalálása, az Úr mennybemenetele, Szent István király ünnepe, Bertalan apostol ünnepe, Szűz Mária születése, Szentkereszt felmagasztaltatása, Szent Máté apostol ünnepe, Szent Gellért ünnepe, Szent Mihály arkangyal ünnepe, Simon és Júdás ünnepe, Mindszentek ünnepe, Szent Imre hitvalló ünnepe, Szent Márton ünnepe, Szent András ünnepe, Szent Miklós ünnepe, Szent Tamás apostol ünnepe és minden egyházközség ünnepelje meg saját védőszentjét és az egyház felszentelésének napját.” (2)

Szent László király törvényeiből kitűnik, hogy a magyar ünnepi hagyomány törvényi rögzítésére került sor a szabolcsi zsinaton. Ennek kapcsán fontos megemlékezni a Szent Sír-bazilika jelentőségéről azon történelmi összefüggések jegyében, melyek a Szent István királyunk által egy ezredévvvel ezelőtt megnyitott szentföldi zarándokúthoz, majd pedig a Szent Sír-bazilika felújítására nyújtott támogatáshoz kötődnek. Az évszázadokon átívelő műveltségi örökség jegyében indokolt utalnom a hajdúsági Krisztus-katonák jelentőségére, akik a jelképes Krisztus-sír magyar védelmezői, őrzői már a XVII. század eleje óta: a szertartás során Jézus Urunk halotti leplének is fontos szerepe van a körmenetben. A XII. századi magyar Pray-kódex egyik lapján Jézus Krisztus temetése látható: e „*Sírbatétel*” képen egy hosszú lepellel burkolják be a testét.

Húsvéti ünnepünk időpontjának kiszámítása az egyetemes kereszténység másfél évezredes közös művelődéstörténeti értéke: ezért minden keresztény ember számára igen fontos, hogy Dionysius Exiguus kronológiai tudása és gondolata révén teremtődött meg ezen egyházi számítás alapja.

525-ben „*Dionysius Exiguus szerzetes újrászámítja a naptárt*”, amikor „*a következő év Húsvétjének előzetes kiszámításához az időszámítás biztos kezdőpontját keresi*”, és ezért „*visszamegy az időben Jézus születéséig*”: ezzel „*első ízben az idő középpontjába kerül*” az időszámítás tekintetében, azaz „*naptári szempontból*” a Megváltó, „*Krisztus születésének éve*”. (3) A „*szkíta Dionysos Exiguus szerzetes 525-ben*” megteremtette az új időszámítást: „*95 évvel továbbvezette Alexandriai Szent Kirillosz húsvéttáblázatát, s e táblázatban egy óriási jelentőségű újítással állt elő*”, és „*bevezette a Krisztus szerinti datálást*.” (4) „*Először ő számolta az éveket Jézus születésétől*”, amikor „*525-ben kiegészítette Alexandriai Kírillosz húsvéti táblázatát*”, és „*Nyugaton is elterjesztette a húsvét kiszámításának alexandriai módszerét*”. (5)

II. Időszámításunk kezdete

Jézus Krisztus születésének ünnepe a keresztény világ alapvetése. Ennek jegyében igen fontos, hogy 5 évszázad elteltével egyetemes

értéket jelentett, amikor Dionysos Exiguus révén Krisztus születése lett az új időszámítás alapja.

Karner Károly ezt rögzítette: „*Dionysius Exiguus nevét ma már csak a tudósok ismerik, pedig mindnyájan ismerjük és használjuk a keresztényen időszámítást, amelyet először ő alkalmazott. [...] Szkíta származású ember volt*”. (1) Rendkívül jelentős az utóbbi megállapítás is, hiszen a magyar műveltségi kör kizárólagos ősképe Szkítia: ez a magyarság mindig megvallott, a Kr. utáni II. évezredben is mindvégig képviselt és a mostani évezredünkben is folyamatosan kifejezett eredettudatának rendkívül jelentős öröksége. Itt fontos utalnom arra is, hogy a görög „*szkíta*” szó értelmét a történettudományban többen a „*szkytho-toxotész*” kifejezésből eredeztetik: ez az íj kihúzásának a mozdulatát jeleníti meg, és ekként az „*íjfesztő*” vitéz képét ábrázoló jelentéssel bír. Ez abba az irányba mutat, hogy a görögök Szkítia néven a lovasíjász-műveltségű népesség által lakott világot értették!

„*A Krisztus születésének hozzávetőleges időpontján alapuló Gergely-naptár ma a legelterjedtebb típusú naptár a Földön, melyet nemzetközi normának is tekintünk. Mégis, számos egyéb naptár is használatban van a világ különböző pontjain. [...] Az éveknek Jézus születésétől történő számítása csak évszázadokkal később jelent meg a keresztény világban.*” (2) „*Az időszámítás történetével foglalkozó tudomány, a »kronológia« sok érdekes adatot tartalmaz. Megtudhatjuk belőle pl. hogy addig, amíg a keresztényen időszámítás el nem terjedt, milyen különféle időszámítási rendszerek voltak s milyen nehéz volt ezek közt eligazodni. Jézus korában és a megelőző századokban pl. Elő-Ázsiában – tehát Palesztinában is – leginkább az ú. n. szeleukida órát alkalmazták, vagyis az éveket a szíriai ú. n. Szeleukida uralkodók uralomrajutásától számították. Rómában régebben az éveket úgy jelölték meg, hogy megmondották, milyen consulok voltak hivatalban az illető évben. Augusztusz idejétől fogva terjedt el az a rend, amely az éveket Róma város alapításának az évétől fogva számította.*” Bizony „*igen nagy volt a zűrzavar az időszámítás tekintetében és a különféle rendszerek közt, könnyen el lehetett tévedni, nem is volt könnyű megállapítani, hogy a szeleukida-rendszer valamelyik éve pl. milyen évnek felel meg*”. A „*római időszámítás*

olyan kiindulópontoz igazodott, amely más országok területén jelentéktelen és így ott az időszámítás rendje számára alkalmatlan volt”. (3)

Gyárfás István *A Jász-kunok története* (1870. I. 265. o.) című könyvében ez olvasható: „Kis Dénes (Dionysius Exiguus) szkíta szerzetes volt az évek Krisztus születésétől számításának szerzője”. (4) A Pallas nagy lexikona is írt arról, hogy a szkíta Dionysos Exiguus „volt a mai évszámításnak, mely szerint az éveket Krisztus Urunk születésétől számítjuk kezdeményezője”. (5) 525-ben „Dionysius Exiguus bevezeti azt az időszámítást, amely Krisztus születésével kezdődik”. (6) Dionysos Exiguus (kb. 470–545) így írt szent szándékáról: „Kezdetként az időt évek szerint jegyezzük fel a mi Urunk, Jézus Krisztus születése óta, hogy reményeink kezdete ismert legyen nekünk”, és „megváltónk szenvedése világosabban szemünkbe tűnjék”. (7)

Dionysos Exiguus „szkíta szerzetesnek” a jelentősége kimagasló, hiszen neki „jutott eszébe először hogy illene az időt Krisztus születésétől számítani”. (8) A legfontosabb e kérdéskör megközelítése kapcsán az alábbi megállapítás: a „scythákat csak a görögök hívták” így. (9) Megítélésem szerint semmiféle olyan nép nem létezett, mely a saját nyelvén önmagát szkítának nevezte volna: viszont amikor a magyarság művelt tudósai önnön népüket szkítának hívták, és a magyarság származási területét Szkítiának nevezték, akkor azért használták e görög szót, hogy más európai népek tudósai számára is nyilvánvaló legyen a magyar származástudat (mert egészen a XIX. századig az európai műveltség legjelentősebb képviselői a görög és a latin nyelvtudás keretei között értelmezték a múltat). A görög szkíta szó valójában egy műveltségi fogalom, melyet a görögök használtak egy meghatározott életmódot képviselő népesség megjelölésére. Ez a „szkíta” életmód a lovasíjász-műveltségi körre vonatkozik a görögök szóhasználatában: a szkíta szó valójában íjlesztő értelmű. A magyar műveltségi körben a szkíta fogalom azért honosodott meg, mert a magyarság a diplomáciai és műveltségi kapcsolatrendszerében e görög szót használta magyar őseinek lovasíjász-életmódjára utalva. Európa történelmében egy olyan nemzet van, a magyar, melynek történelmében a legmagasabb szintű íjásztudás és különösen a lovasíjász mű-

veltség évezredek óta jelen volt. De térjünk vissza e szkíta szerzetes egyetemes jelentőségére!

„Keresztény éra: Krisztus születését követő év, Dionysius Exiguus szkíta szerzetes 532-ben elvégzett számításai alapján. [...] A köznapi gyakorlatban a keresztény éráat megelőző évet Kr. e. 1. évként tartjuk számon.” (10) Az összefüggések okán fontosak a következő megállapítások. „Az éra (aera) szó időszakot, korszakot, időszámítást, évrendet jelent. Éra tehát egy évszámítási mód, amelynek kiindulópontja valamilyen történelmi vagy mitológiai esemény. A mi világunkban és a tudományban használatos évszámítás ma a keresztény érában valósul meg, amelynek kezdetét a Krisztus születését követő év jelenti. Ennek alapjául Dionysius Exiguus szkíta szerzetes által 532-ben végzett számítások szolgálnak.” (11)

XVI. Benedek pápa (*A názáreti Jézus* című könyvének „harmadik kötetében, melyet eddig egymillió példányban adtak ki és húsz nyelvre fordítottak le”) ezt rögzítette: a „Jézus születésén alapuló naptárunk kezdetének számítását Dionysius Exiguus végezte”. „Dionysos Exiguus időszámításunk szerinti 5-6. században élt.” A „szkíta származású Dionysius Exiguusnak tulajdonítjuk a modern naptár feltalálását” és a „Krisztus utáni” időmeghatározás „korszak koncepcióját”. „A szerzetes abban az időben határozta el egy teljesen új időszámítási szisztéma megalkotását, amikor az időt még a Diocletianus uralkodása után eltelt évek alapján számolták.” A Kr. után 284 és 305 között uralkodó Diocletianus „kíméletlenül üldözte a keresztényeket, ami igazán jó indok volt nevének kitörlésére az időszámításból, s helyére kezdeti időpontként a Megváltó születését illeszteni”. Dionysos Exiguus „szerzetes naptára széles körben elterjedt szerte Európában”. (12)

„Dionysius Exiguus szóhasználatával mondták őseink”: „az Úrnak ennyiedik vagy annyiadik évében” vagy „az üdvösség ennyiedik vagy annyiadik évében”. (13)

„Kr. u. 525-ben Dionüsziosz Exiguus (Kr. u. 470? Kr. u. 544?)” a „naptár alapjául Krisztus születését, illetve annak dátumát tekintette, ezzel is segítve a kereszténység további elterjedését”. (14)

A „rendszere nemcsak egyszerű volt, hanem olyan kiindulópontoz alkalmazkodott, amely

független volt egyes országok történetétől vagy politikai rendjétől”. „Sokszor szokásban volt, hogy az éveket az uralkodó uralkodásának a kezdetétől számítsák. Ez eredetileg kapcsolatban volt avval a pogány vallásos reménységgel, hogy az új uralkodó majd elhozza a »jobb kort«, vagy ókori kifejezéssel élve: az »aranykort«. Ez a reménység persze mindig csalóknak bizonyult. Ezért haladt el ezek fölött a számítások fölött az idő.” „Amikor Dionysius Exiguus Krisztus születésétől számította az éveket, és pedig mint »az Úr esztendeit«, illetve az »üdvösség éveit«, akkor ebben kifejezésre jutott az a hit és keresztyén meggyőződés, hogy Krisztusban valóban beteljesedtek az emberiség ősi reménységei. Ezért figyelmeztet ez az időszámítás minket is arra, hogy Isten akarata szerint Krisztus lett az idők középpontjává. Ezt még világosabban mutatja az az eljárás, amelyet a XVIII. században egy olasz tudós, Recioi kezdeményezett, hogy Krisztus születésétől nemcsak előre (»Kr. u.«) számítsuk az éveket, hanem visszafelé is (»Kr. c.«).” (15)

Dionysos Exiguus egyetemes művelődéstörténeti jelentőségét mutatja föl napjainkban is az emberiség számára az, hogy a „későbbi kísérletek, hogy a világtörténetileg fontos események alapján vezessenek be új időszámítást, mind meghiúsulnak”. „...az egységes keresztény időszámítás missziós szerepét” a későbbi évszázadok történései igazolták. (16)

Dionysos Exiguus a „6. században, a mai Dobrudzsa területén élő szerzetesi közösség tagja” volt. „Nem azonos a korábban élt, hasonló nevű íróval, ezért választotta szerényen az Exiguus (kicsiny) melléknevet.” (17) Ez utóbbi adalék okán fontos rögzíteni néhány adatot Szkítia kapcsán. A „Scythia” Kr. előtti VIII. századtól kezdve a Don és az Al-Duna közötti síkságon és a peremterületein a lovasíjász-műveltségű szkíták vezetése alatt álló törzsszövetség népeve és országneve volt a görög forrásokban. A Kr. utáni III. századra a Krím-félsziget térségében élő szkíta nép beolvadt a környező népekbe. „Scythia Minor” (Kis-Szkítia) volt a mai Dobrudzsa területe (a Duna-deltától délre); az Al-Duna bal partja pedig „Scythia Maior” (Nagy-Szkítia). (18) Megítélésem szerint Dionysos Exiguus neve valójában a Duna-deltától délre lévő (ma ez Dobrudzsa területe) „Scythia Minor”, azaz Kis-Szkítia létéből eredt,

és ezzel a származására utalt. Igazi csodás pásztorvilágot jelentett Szkítia térsége!

Pásztor. Ez a szó 'szabad ember' jelentéssel bírt a régi időkben, és még ma is érezni a pásztorvilág évezredeken átívelő üzenetét. A pásztor nem pusztán egy adott személy, nem pusztán egy munkavégzést ellátó egyén megjelölése. Számos olyan, nagy műveltséget hordozó érték maradt fenn napjainkra is, melyeknek fogalmi és életmódbeli számbavétele után látszik igazán, hogy milyen ember is volt a régi idők pásztorja. Pásztorbecsület: számadásuk valóságát rovásírás rögzítette. A magyar művelődéstörténet legizgalmasabb kutatási területe, kincse ez, amely a magyar pásztorvilág ősidőkből származó és napjainkban is élő emléke. A távolsági átalakítás becsületvilágának legkiválóbb képviselői voltak a magyar hajdúk, akik a XV. század elejéig főként Konstantinápoly irányába, majd ezt követően Velence és a német területek felé zajló kereskedelem gyakorlati szakértői voltak.

Pásztorjog: ez volt a nagy szabadságban élő lovasíjász-műveltségű magyar pásztorvilág legfőbb, a maga természetes voltából fakadó eredendő joga. E pásztorjog legjobban és legközismertebben ismert történeti valósága volt a székelyek ökorádója: ez a jog a természettől eredt, ezt a magyar királyok mindig elismerték, és ezzel a nagy székelyszabadsággal együtt járt az országhatárt védő hadi kötelezettség vállalása. A pásztorjog és a hadkötelezettség évezredek egymást erősítő voltának szerves gyümölcse lett a magyarság székelysége, melynek történeti világa a legértékesebb magyar örökség napjainkban is. Ugyanez a legértékesebb magyar örökség az évszázadokon át hajdúszabadságban élő magyar vitézlő rend hajdúársadalma: hont és nemzetet védő történeti szerepük a XVI–XVII. században olyan becsületértékrendet jelenített meg, amely a magyar hadtörténeti örökség legbecsesebbjei közé tartozik. II. Rákóczi Ferenc dicsőséges szabadságharcának legvitézebb sikerei a magyar hajdúknak voltak köszönhetőek.

Nagyállattartó magyar pásztorvilágunk lovas-világa és szarvasmarha-kereskedelme egyszerre jelentett vitézi bátorságot és életmódbeli gazdagságot Magyarország dicsőséges korszakaiban.

Huszárvilágunk az évezredekén átívelő lovasíjász-műveltséget képviselő magyar pásztor-társadalomban gyökeredzett.

Itt indokolt rögzítenem a lovasíjász magyar pásztorvilág ősi voltát: évezredekén átívelő erkölcsi mivoltukban igazi pusztai lovagok voltak a magyar csikósok és gulyások, akiknek életmód-értékét a pásztorbecsület adta. Ez volt az az alap, amely a nemzetet teremtő sorsközösségi eszme és az országépítés biztonságát jelentő vitézi helytállás örökségét üzeni napjaink világának is.

III. Ókeresztény értékvilág

Az ókeresztény értékvilág máig ható művelődéstörténeti jelentősége jegyében kiemelendő, hogy ez még természetesen a keresztény egység kora volt.

Dionysos Exiguus ókeresztény író kortársai voltak Kassziodorusz és Nurszai Szent Benedek (480–543/547): e kör kapcsán egyrészt a bencések évszázadokon át képviselt magas műveltségi világára, másrészt pedig a keresztény egységért végzett tevékenységükre indokolt utalnom.

Kassziodorusz az *Institutiones* című művében „elismerően szól Dionysius Exiguusról, a keresztény időszámítás bevezetőjéről”. (1) „Szerzetes volt és Cassiodorus barátja” az „ókeresztény író” Dionysius Exiguus, aki „szkíta családban született”. (2)

Ide kapcsolódóan megemlíteném, hogy Priszkosz rétor egy görög követség tagjaként járt Attila király udvarában: a Priszkosz által megírt hun történeti adalékokat Kassziodorusz 525 körül jegyezte le. Minden, a hunok világára vonatkozó későbbi európai forrás e két személyiség által rögzítettekben alapult, de mindkettőjük eredeti írása elveszett.

A korábbi évszázadok fényében igen nagy jelentőségű, hogy a szkíta Ioannész Kasszianosz (360 körül – 435) életében ókeresztény hun világ létezett: erre világítanak rá azok az adalékok is, melyek Szent Theotimosz püspök és Szent Nikétász eredményes térítőmunkájára vonatkoznak. A Kis-Szkítiából származó Kasszianoszt Konstantinápolyban szentelte diakónussá Aranyszájú Szent János püspök. Kasszianosz

Betlehem monostorában is élt pár éven át, majd pedig Egyiptomba zárandokolt a sivatagi atyákhoz. Kasszianosz életművére hatott a görög Evagriosz Pontikosz világképe és Órigenész teológiája. „Theotokosz” (Istenszülő): Jézus édesanyja, Mária ebbéli megnevezése mellett foglalt állást a korszak vallási vitáiban Kasszianosz. 431-ben Ephezoszban a zsinat rögzítette a „Theotokosz” fogalmát. Rómában a szkíta Kasszianosz megismerkedett azzal a pappal, aki később Nagy Szent Leó pápa néven lett kimagasló egyháztörténelmi személyiség, és aki 452-ben Attila hun nagykirályunkkal személyesen is találkozott. Az egyetemes kereszténység története szempontjából kiemelkedő jelentőségű, hogy Kasszianosz összegyűjtötte a keresztény egyházatyák iratait. Kasszianosz ókeresztény íróként is figyelemre méltó: *A keleti szerzetesek szabályai (De Institutis coenobiorum)* című műve maradandó értéket képviselt minden későbbi szerzetesrend számára. A szkíta Kasszianosz a keleti remeteéletmód értékeit hirdette Remete Szent Pál tisztelete jegyében. Ez éledt újjá a magyar pálos rend XIII. századi megalapítása révén. De térjünk vissza Priszkosz rétor hunokról írott művének Kassziodorusz által való lejegyzésére, hiszen ez nem csupán történeti okokból fontos, hanem azért is, mert Kassziodorusz és a szkíta Dionysos Exiguus barátságban álltak egymással, és mindkettőjükre hatott a Kis-Szkítiából származó Kasszianosz ókeresztény írói munkássága. Priszkosz rétor hunokról írott műve nyilvánvalóan közismert lehetett Dionysos Exiguus szkíta világában, és vélhetően az ő közvetítésével került a görög Priszkosz írása Kassziodoruszhoz. Van egy olyan XIX. századi magyar festmény, mely minden szónál ékebben fogalmazza meg a magyar őstörténet legfontosabb alapvetéseit. Than Mór (1828–1899) festőművész *Attila lakomája* (1870) című alkotása a Magyar Nemzeti Galéria ékessége: az ősi magyar eredettudatnak megfelelően e festménynek a központi alakjai a hun király, Attila és fia, Csaba királyfi. E mű jobb oldalán látható (többek között) a fehér ruhás görög Priszkosz rétor is, akinek a leírása alapján festette meg a művész a képet. A görög krónikás könyvében egy görög szó áll, melynek jelentése „Történelem”.

„Than képének tárgya, Attila lakomája Priszkosz rétor leírásában maradt ránk. A görög író 449-ben Maximinosz bizánci szenátor írnoaként követségben járt a hunok királyánál, melyről részletes leírást készített.” (3)

Kassziodorusz kapcsán kiemelendő, hogy az „élete során megpróbálta áthidalni a kulturális törést, ami a 6. évszázadban szakadást okozott kelet és nyugat, a görög és a latin kultúra” között. 534 után Kassziodorusz „Itália bizánci újrátalakításával” foglalkozott. „537-38 közt elhagyta Itáliát és Konstantinápolyba ment, ahol csaknem húsz évig maradt, és vallási kérdésekkel foglalkozott.” Az „utódját Konstantinápolyból nevezték ki”. Kassziodorusz „a Ión-tenger partján lévő családi birtokán megalapította a Vivarium nevű monostort, írásaiban innentől vallással foglalkozott”. Kassziodorusz „hozzájárult az ókori görög tudományos ismeretek fennmaradásához”. „A Vivarium könyvtára napjainkra elveszett, de ismert, hogy 630 körül még működött, amikor a szerzetesek idehozták Szent Agathiosz ereklyéit Konstantinápolyból. A szent tiszteletére egy forrás táplálta szökőkutas szentélyt építettek, ami ma is létezik.” (4)

„A szicíliai-nápolyi királyság még Nagy Károly idejében is a görög birodalomhoz tartozott, az ősi görög telepések ivadékai még a középkor folyamán is görögül beszéltek.” (5) A „szíriai származású Cassiodorus az edessai és nisibisi teológiai mintájára tervezett főiskolát”, és „540-ben a calabriai félszigeten (az ókorban nagy szerepet játszó krotóni iskola közelében) Vivariumban alapított főiskolát, ahol a görög klasszikusokat tanította és ahol az orvostudomány beható tanulmányozására görög és latin orvostudományokról is gondoskodott.” „Ezekre a főiskolákra a példát a keleti egyház teológiai adták meg.” (6)

„Dél-Olaszország ősrégi görög kolónia volt, ahol még századokkal Cassiodorus után is jól beszéltek görögül”: e térség „a görög orvosi írók tanulmányozására különösen alkalmas volt”. „Mindenesetre nagy része van az ő Institúciónak abban, hogy a nursiai Szent Benedek által 529-ben alapított bencés rend nagy jelentőségű tudományos működésének programjába az orvosi tudomány műveltséget is felvette.” (7)

A VI. század keresztény világa kapcsán fontos rögzíteni a következő adalékokat! Az „568-

as avar honfoglalás jelentős részben keresztény vagy a kereszténységgel kapcsolatba került népekkel népesítette be a Kárpát-medencét”. (8) „Ma már nemcsak az ősi magyarságuk elismeréséért mindenkor fanatikusan küzdő görögkatolikus magyarok saját írói, hanem a más szertartású keresztény magyar történetkutatók is, – ezek közül elsők között Hóman Bálint és Szekfű Gyula, legújabbán pedig Ivánka Endre kolozsvári professzor (az Erdélyi Tudósító lapjain) és Sárdy Károly hadbíró-ezredes (a Magyar Katonaújság hasábjain) egyre erőteljesebben és határozottabban felismerik és igazolják az ősi keleti szertartású magyarok történelmi igazságát. [...] Hóman Bálint, Szekfű Gyula, Papp György kanonok szolgáltatnak bizonyítékot arra, hogy a magyarok ősei már a Meótisz-parti őshazában megismertek a keleti szertartású keresztény vallással, hogy az ősmagyar fejedelmek közül Gorda már az VI. század derekán megkeresztelkedett Bizáncban”. (9) Ennek kapcsán fontosak az alábbi összegző gondolatok! A „Benedek-Bence nevet a XVIII. század azonosította. [...] A bencések önértelmezésében Szent Benedek túlmutat önmagán: a nagy keleti (egyiptomi, szíriai és kappadókiai) szerzetesi mozgalom (IV-VI. század) nyugati összefoglalójának és megvalósítójának tartják. A bencés rend szerkezete az ősi autonóm egyházképre emlékeztet, amelyet legjobban az ortodox (görög keleti) egyház őrzött meg (autokefalizmus).” (10)

Dionysos Exiguus kortársa volt Nurszai Szent Benedek (480–543/547), aki 529-ben megalapította Monte Cassino szerzetes monostorát a keresztény hagyomány, leginkább Nagy Szent Vazul, Szent Atanáz, Szent Antal és a szkíta Kasszianosz által fölmutatott elvek és értékek mentén. Megítélésem szerint a fent rögzített egyháztörténelmi és művelődéstörténelmi összefüggések jegyében indokolt a bencés rend magyarországi meghonosodását Szent István országában értelmezni a keresztény egység jegyében.

Zárógondolatként fontos rögzíteni, hogy a szkíta Dionysos Exiguus egyháztörténelmi és művelődéstörténelmi jelentősége kimagasló, hiszen az időszámítás új korszakát megteremtő tudós szerzetesként számos görög művet latinra fordított, és ő volt az egyházi jog (kánonjog) megteremtője.

- Források: I. Húsvéti ünnepkörünk.** (1) Húsvét – Magyar Néprajzi Lexikon /mek.niif.hu/02100/02115/html/2-1455.html – letöltve 2016. február 29.; (2) Szent László törvényei. szkszhu.szksz.com/sztlaszlotorv.doc – letöltve 2016. február 29.; (3) *A kereszténység krónikája*. Bp., 1998. 78. o.; (4) Mellár Mihály: *Kitalált a kitalált középkor az útvesztőből!* www.eltevedtidoszamitas.hu/.../mellar-mihaly-kitalalt-a-kitalalt-kozepkor... – letöltve 2016. szeptember 17.; (5) Dionysius Exiguus – Wikipédia. https://hu.wikipedia.org/wiki/Dionysius_Exiguus – letöltve 2016. szeptember 17-én.;
- II. Időszámításunk kezdete.** (1) Karner Károly: *Időszámításunk*. In: *Evangélikus naptár. Az 1955. évre*. Szerkesztette: D. Dezséry László püspök. 61. o.; (2) La Croix/MK: *Mikor is született Jézus?* Naptárak és időszámítások. In: *Keresztény élet*. 2013. január 13. 3. o.; (3) Karner Károly: *Időszámításunk*. In: *Evangélikus naptár. Az 1955. évre*. Szerkesztette: D. Dezséry László püspök. 61. o.; (4) Kozsdi Tamás hivatalos oldala – Kozsdi Tamás könyvei – Részletek a... www.kozsditamas.hu/.../reszletek-a-magyar-korona-konyvebol.html – letöltve 2016. szeptember 17.; (5) Gregor Kristóf – Móricz Leó: *Ha Illignek iga-za van... avagy a megtalált középkor?* 2010. 02. 18. A nyugati uralkodótípus, a király előképe – *Eltévedt időszámítás*. www.eltevedtidoszamitas.hu/modules.php?name=base_topics... – letöltve 2016. szeptember 17.; (6) *A kereszténység krónikája*. Bp., 1998. 74. o.; (7) *A kereszténység krónikája*. Bp., 1998. 78. o.; (8) *Magyar atom. Ükunokája volt Szent István Árpádnak?* Szerk.: Hunnivári Zoltán Budapest, 2008. www.hungariancalendar.eu/atom.pdf – letöltve 2016. szeptember 17.; (9) Galgóczy János: *Az „Ó-kori Lexikon” assyrológiája*. In: *Ethnographia. A Magyar Néprajzi Társaság értesítője*. 19. évfolyam, Budapest, 1908. 121. o.; (10) *A 2000. év elé*. Fontos, ismert érák. In: *Új szó*. 1999. december 30. 13. o.; (11) Réhon József: *Keresztény éra 2000*. In: *Nyugati jelen*. Péntek–vasárnap, 1999. december 31. – 2000. január 2., Újév. 6. o.; (12) *A pápa elismerte*. – *Kitérdekel?* kiterdekel.blog.hu/.../a_papa_elismerte_hogy_tevedesen_alapul_a_keres... – letöltve 2016. szeptember 17.; (13) Karner Károly: *Időszámításunk*. In: *Evangélikus naptár. Az 1955. évre*. Szerkesztette: D. Dezséry László püspök. 61. o.; (14) Ádám L. Attila: *Miért nem születhetett Jézus az Anno Domini „0.” évben?* In: *Unitárius élet*, 2012. november–december. 66. évfolyam, 6. szám, 6. o.; (15) Karner Károly: *Időszámításunk*. In: *Evangélikus naptár. Az 1955. évre*. Szerkesztette: D. Dezséry László püspök. 62. o.; (16) *A kereszténység krónikája*. Bp., 1998. 78. o.; (17) Ádám L. Attila: *Miért nem születhetett Jézus az Anno Domini „0.” évben?* In: *Unitárius élet*, 2012. november–december. 66. évfolyam, 6. szám, 6. o.; (18) *Korai magyar történeti lexikon* (9–14. század). Bp., 1994. 645. o.;
- III. Ókeresztény értékvilág.** (1) Cassiodorus – Wikipédia. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Cassiodorus> – letöltve 2016. szeptember 17.; (2) Dionysius Exiguus – Wikipédia. https://hu.wikipedia.org/wiki/Dionysius_Exiguus – letöltve 2016. szeptember 17.; (3) Kas Géza: *Attila lakomájának művelődéstörténeti háttere, Than Mór képe alapján Attila fejedelem halálának 1550. évfordulójára*. In: *Honismeret*, 2003. 4. szám. 4. o.; (4) Cassiodorus – Wikipédia. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Cassiodorus> – letöltve 2016. szeptember 17.; (5) Farkaslaki Hints Elek dr.: *A középkori orvostudomány*. Bp., 1939. 17. o.; (6) Farkaslaki Hints Elek dr.: *A középkori orvostudomány*. Bp., 1939. 345. o.; (7) Pólya Jenő: *Az orvostudomány regénye*. Bp., 1941. 85. o.; (8) László Gyula: *Őseinkről*. Bp., 1990. 73. o.; (9) *Görög Katolikus Szemle*, II. (XV.) évfolyam. 36. szám. 1943. október 10. 4. o.; (10) Pannonhalmi Bencés Főapátság – t3.osb.hu/static/leveltar/fogtar.htm – letöltve 2012. november 20.